

บทที่ 13

ประวัติการศึกษาในประเทศฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสเป็นประเทศมหาอำนาจประเทศหนึ่งในยุโรป มีความเจริญรุ่งเรืองมาหลายสมัย เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศสที่สำคัญคือ การปฏิวัติในฝรั่งเศส เรื่องของนโปเลียน เรื่องราวของวอลแตร์และรุสโซ เป็นต้น

สำหรับเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติการศึกษาในประเทศฝรั่งเศส ในสมัยก่อนที่จะมีการปฏิวัตินั้น จะได้รับอิทธิพลจากผู้นำทางศาสนา กษัตริย์และขุนนาง ในสมัยนั้น โรงเรียนเป็นโรงเรียนวัดเน้นหนักในการเตรียมผู้ที่จะเป็นนักบวชหรือพระ ทั้งยังมีการสอนภาษาละติน เช่นเดียวกับโรงเรียนวัดในประเทศอังกฤษ

ในสมัยต่อมา หลังจากที่ฝรั่งเศสได้ขยายอาณาจักรแถบยุโรปตะวันตก กษัตริย์ในสมัยนั้นได้สร้างโรงเรียนในพระราชวัง (Palace School) มีการสอนภาษากรีก ละติน ไวยากรณ์ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ คาราศาสตร์ เป็นต้น

ระหว่างศตวรรษที่ 7-9 โรงเรียนในประเทศฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- Monastic Schools
- Cathedral Schools
- Craft Guilds (โรงเรียนช่างฝีมือ)

ในศตวรรษที่ 13 ปี ค.ศ. 1257 พระสงฆ์ชื่อ Robert de Sorborn ได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัย Sorbonne ขึ้นที่ปารีส ต่อจากนั้นได้มีมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น

อีกมาก ทั้งกษัตริย์และพระต่างให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี

ในศตวรรษที่ 17 สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงการศึกษาขึ้น ในปี ค.ศ. 1667 ทำให้มีนโยบายการศึกษาทุกระดับของฝรั่งเศส มีการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนฝึกหัดครู วิทยาลัยต่าง ๆ ในสมัยนั้น

ค.ศ. 1805 นโปเลียน โบนาปาร์ต ได้เข้ายึดครองฝรั่งเศส และสถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดิ ขึ้นครองราชย์แทนพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจของฝรั่งเศสได้เสื่อมโทรมมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ราษฎรได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ก่อนสมัยปฏิวัติฝรั่งเศสปรากฏว่ามีคนไม่รู้อักษรเป็นจำนวนมาก

ผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาของฝรั่งเศส

1. วอลแตร์ (Voltaire)

เกิดที่ปารีส เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน ค.ศ. 1694 และสิ้นชีวิตเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 1791 เป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของฝรั่งเศส วอลแตร์มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของฝรั่งเศส โดยการสนับสนุนให้รัฐบาลจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ

2. Anne - Robert - Jacques Turgot

Turgot เกิดที่ปารีส เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ. 1727 สิ้นชีวิตเมื่อวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ. 1781 Turgot มีความเห็นเช่นเดียวกับ

Voltaire คือสนับสนุนให้รัฐบาลจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ

3. Denis Diderot

นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส Diderot เกิดที่เมือง Langres เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 1713 และสิ้นชีวิตเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม ค.ศ. 1784 เขาเคยพบกับ Rousseau ในปี ค.ศ. 1741 และสนิทสนมกันมาเป็นเวลาถึง 15 ปี ผลงานของ Diderot มีมากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นผลงานด้านปรัชญา วรรณกรรมหรืองานแปล สำหรับความคิดเกี่ยวกับการศึกษา Diderot มีความเห็นว่า ประชาชนควรให้ความสนใจในเรื่องการปกครองของรัฐ และมีความเห็นว่าการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ และอุตสาหกรรมเป็นการศึกษาที่สำคัญ

4. Count de Fourcroy (ค.ศ. 1755-1809)

ใน ค.ศ. 1802 Fourcroy ได้ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติ กล่าวถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการศึกษาส่วนกลาง

5. Jean - Jacques Rousseau

Rousseau เป็นนักคิดผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของยุโรป เกิดเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1712 สิ้นชีวิตเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1778 ผลงานที่สำคัญของ Rousseau มีทั้งด้าน วรรณกรรม บทความ อัครชีวประวัติ จดหมาย เป็นต้น Rousseau มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาว่า การเรียนรู้ของเด็กนั้น ควรจะเรียนจากประสบการณ์ที่เกิดจากประสาทสัมผัส ไม่แนะนำให้เด็กเรียนหนังสือในโรงเรียน Rousseau แนะนำให้เด็กเรียนที่บ้าน ทั้งนี้เพราะเขาเห็นว่าสังคมอาจทำให้เด็กเสียได้

ในปี ค.ศ.1760 พระสงฆ์คาทอลิกชื่อ Abbé de l' Epée ได้ตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกเป็นแห่งแรกที่ปารีส

ค.ศ.1784 Valentin Haüy ได้ตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดขึ้นเป็นแห่งแรก

การศึกษาของฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1791 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา
- อุดมศึกษา

อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาล ราษฎรทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา

ในปีต่อมาได้มีการจัดตั้ง L' Université Impériale

โดยพระเจ้านโปเลียนที่ 1 ได้รวมอำนาจการจัดการศึกษาของประเทศไว้ทั้งหมด มีอธิการบดีมีอำนาจสูงสุดในการควบคุมการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ต่อมา มีการยกเลิกได้มอบอำนาจสูงสุดให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนั้นยังมีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูระดับสูง โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนสอนคนปัญญาอ่อน โรงเรียนอาชีวศึกษา เป็นต้น

ประเทศฝรั่งเศสมีการบริหารการศึกษาแบบการบริหารจากศูนย์กลาง คือการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง มีกฎหมายให้การคุ้มครองทางการศึกษา ดังนี้

- ค.ศ.1850 กฎหมายมัธยมศึกษา
- ค.ศ.1856 กฎหมายประถมศึกษา
- ค.ศ.1875 กฎหมายอุดมศึกษา
- ค.ศ.1919 กฎหมายการศึกษาวิชาเทคนิคและอาชีพ

ระบบการศึกษาแห่งชาติของฝรั่งเศส

อายุเกณฑ์บังคับระหว่าง 6-16 ปี

1. การศึกษาระดับอนุบาลศึกษา

การศึกษาระดับอนุบาลเป็นการศึกษาไม่บังคับ รับเด็กตั้งแต่
อายุ 2-6 ปี

2. ระดับประถมศึกษา รับเด็กตั้งแต่อายุ 6-11 ปี

3. ระดับมัธยมศึกษา อายุระหว่าง 11-17 ปี ใช้เวลาเรียน
6-7 ปี แบ่งออกเป็น 2 ภาค (cycle) คือ

3.1 มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเรียกว่าภาคต้น (premier cycle)
เป็นการศึกษาในระดับชั้น 6 ถึงชั้น 3 ใช้เวลาเรียน 4 ปี วิชาที่สอนในแต่ละชั้น
มีดังนี้

- ชั้น 6 สอนวิชาสามัญ เหมือนชั้นอื่น ๆ
- ชั้น 5 แบ่งเป็นหลายแผนก คือ แผนกภาษาศาสตร์

เรียนภาษาลาติน และภาษาปัจจุบัน 1 ภาษา

- ชั้น 4 เรียนภาษากรีก หรือภาษาลาติน และภาษาปัจจุบัน
2 ภาษา

จะเห็นได้ว่าการนับชั้นเรียน ในประเทศฝรั่งเศสจะนับจากมาก
ไปหาน้อย ตัวเลขมากแสดงว่าอยู่ชั้นต่ำ ตัวเลขน้อยอยู่ชั้นสูง

สำหรับแผนกที่เรียนจบหลักสูตรแล้วไม่ต้องเรียนต่ออีกเรียกว่า

Section moderne enseignement Court (General terminal Course)

มีการสอนภาษาฝรั่งเศส ภาษาปัจจุบัน 1-2 ภาษา วิทยาศาสตร์กายภาพ

ส่วนแผนกที่จะเปลี่ยนไปเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียน 2 ปี และขยายเวลาเรียนต่อไปอีก 2 ปี เรียกว่าแผนกเปลี่ยนเขตภาคปฏิบัติ (Practical Terminal Section) เรียนวิชาภาคปฏิบัติสายอาชีพ ภาษาฝรั่งเศส คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง พลศึกษา หัตถศึกษา วาดเขียนและดนตรี

เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว จะได้รับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น เรียกว่า Brevet d' étude du premier cycle

3.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย (Second Cycle) แบ่งออกเป็น

- หลักสูตรยาว เรียกว่า Second cycle long (Complete upper Secondary Education) ใช้เวลาเรียน 3 ปี วิชาที่สอนเป็นวิชาสามัญ เมื่อเรียนจบจะได้ประกาศนียบัตรมัธยมบริบูรณ์สายสามัญ หรือ Baccalureat de l'enseignement secondaire การสอนแบ่งเป็นแผนกเช่น แผนก ก. สอนวิชาวรรณคดี ปรัชญา วิทยาศาสตร์ แผนก ข. สอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีแผนกวิชาชีพ เช่น แผนกการจักโรงแรม แผนกอุตสาหกรรม เป็นต้น

- หลักสูตรสั้น เรียกว่า Second cycle Court (Terminal upper Secondary Cycle) สำหรับผู้ที่ต้องการออกไปประกอบอาชีพ

เด็กที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว จะได้รับ

ประกาศนียบัตร Baccatauréat

นอกจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่สอนวิชาสามัญแล้ว ยังมีโรงเรียนมัธยมเกษตรกรรม ซึ่งสอนวิชาสามัญและวิชาเทคนิคการเกษตร

4. ระดับอุดมศึกษาอายุระหว่าง 17-25 ปีขึ้นไป แบ่งออกเป็น
ก่อนเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา (หลังจากจบมัธยมศึกษา) ใช้เวลาเรียน 2 ปี และศึกษาต่ออีก 1 ปี จะได้ประกาศนียบัตร (Licence) ศึกษาต่ออีก 2 ปี ได้ประกาศนียบัตรชั้นสูง (diploma) ศึกษาต่ออีก 3 ปี ได้ประกาศนียบัตรเข้าทำงานอาชีพ (agrégation) ศึกษาต่ออีก 4-5 ปี จะได้ปริญญาเอก สำหรับปริญญาตรีและปริญญาโทไม่มี

5. การฝึกหัดครู อายุระหว่าง 17-21 ปี เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญแล้วใช้เวลาเรียน 4 ปี

สถานศึกษาเอกชนในฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สถานศึกษาเอกชนที่กำหนดวิธีสอน ตารางสอน หลักสูตรและคำวาระเรียนขึ้นเอง โดยที่รัฐต้องพิจารณาเห็นชอบคุณวุฒิและความประพฤติของครูใหญ่และครูอื่น ๆ สถานศึกษาคงกล่าวต้องปฏิบัติตามกฎหมายบังคับ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา หรือสถานที่

2. สถานศึกษาเอกชนที่รัฐให้ความช่วยเหลือ และให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่รัฐวางไว้ กับปฏิบัติงานร่วมกับรัฐได้ 5 ปี รัฐจะจ่ายเงินให้ครูตามอัตราเงินเดือนครูของรัฐ

3. สถานศึกษาของเอกชน ระดับอุดมศึกษาที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ จัดการสอนโดยอิสระ เมื่อจบแล้วรัฐรับรองวุฒิปัตริ์ของสถานศึกษาค้วย

รัฐยอมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่การสอบไต่ยังคงอยู่ในการดำเนินงานของรัฐแต่ผู้เดียว เมื่อสอบไต่ก็ได้รับปริญญาบัตร ส่วนสถานศึกษาเอกชนที่จัดสอบเอง รัฐบาลไม่รับรองวุฒิปัตริ์ ยกเว้นสถานศึกษาเอกชนบางแห่ง ที่รัฐจะรับรองวิทยฐานะให้

Voltaire

n. n. 1694-1791

Turgot

n. n. 1727-1781

Diderot

р.р. 1713-1784

Rousseau

р.р. 1712-1778